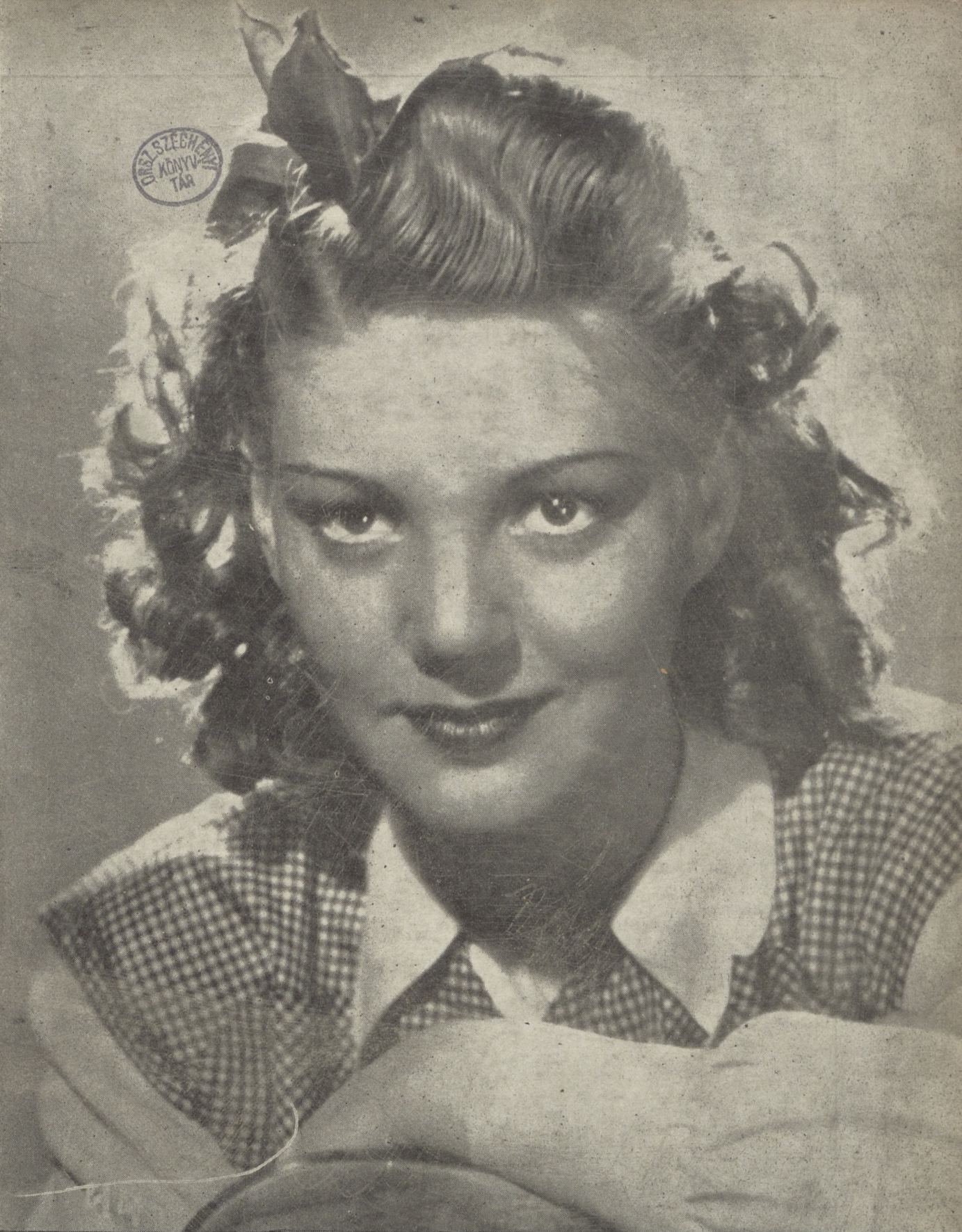

Budapest,
1944.
okt. 1

VI. évf.
18-19. sz.

Egyes
szám ára:
1'20 P

Kertay Lili: Hausz Mária legújabb produkciójának

a „Gyanyú”-nak egyik főszerepében

Jelölés: URANIA

Forgalmazta:
HAUSZ MÁRIA FILM

**M
L
F
I
L
M**

SZERKESZTI
D. MATOLAY
K. GÉZA

Kiss Ilona és Rajczy Lajos Kerecsendi Kiss Márton „AZ ELSŐ“ című színdarabjának
filmváltozatában mutatkoztak be nagy sikerrel
„AZ ELSŐ“ újabb mérföldkövet jelent a magyar filmgyártásban

(Forgalombahozza: M. F. I.)

MAGYAR film

SZERKESZTI *Stalovay K. Géza*

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYE-
SÜLETI HIVATALOS SZAKI
Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII., Erzsébet-körút 13. IV. emelet.
Tel.: 426-576. Postatakarékpénztári csekksz.: 15410
Előfizetési ár: egy évre 35 pengő, félévre 18 pengő.

VI. ÉVFOLYAM 18—19 SZÁM — MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN ÉS 15-ÉN — BUDAPEST, 1944. OKTÓBER 1

A honvédelmi miniszter felhívása a nemzethez

A magyar élet-halál harcát vívja. Létünk önálló, független állami életünk forog kockán. Honvédségünk kemény és véres harcokat vív a számbeli túlsúlyban lévő, teljes leigázásunkra törekvő ellenséggel, amely szüntelenül támadva az arcvonalat és a hátországot, tudja, hogy a hátország erőforrásainak elpusztítása a legszilárdabb arcvonal összeomlását is előidézheti.

Mint mindenütt nálunk is vannak erre ügynökei, lelkiismeretlen, hazafias érzésükből kivetkőzött, vagy talán jóhiszemű, de félrevezetett emberek.

Ezért a magyar királyi kormány az ország nyugalmanak, rendjének, a lakosság élet- és vagyonbiztonságának megóvása érdekében „Nemzetőrség” felállítását rendelte el.

Fegyverbe szólít minden olyan testileg alkalmas férfit, korra való tekintet nélkül, aki jelenleg nem teljesít fegyveres testületben tényleges szolgálatot.

JELENTKEZZ ÖNKENT NEMZETŐRI SZOLGÁLATRA!

A nemzetőri szolgálatra a lakóhely szerint illetékes levante parancsnokságnál kell jelentkezni. A nemzetőrség a m. kir. honvédség fegyveres része, a nemzetőr honvédesküti tesz. Szolgálatát elvileg polgári ruhában látja el, „Nemzetőr” felírású nemzetiszínű karszalagot visel. A lakóhelyen teljesített szolgálat közben élelmezéséről maga tartozik gondoskodni.

Rendelet a magyar nemzetőrség szervezéséről

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A magyar kormány rendeletet adott ki a nemzetőrségről. A honvédelmi törvényben foglalt felhatalmazás alapján kiadott rendelet arról intézkedik, hogy a közbiztonsági érdekek fokozottabb védelmének biztosítása és egyes honvédelmi feladatok ellátása céljából nemzetőrséget kell szervezni. A nemzetőrség feladata a közbiztonsági szervek — csendőrség és a rendőrség — támogatása az ország közrendjének és közbiztonságának fenntartásában; kisebb ellenséges partizán- és ejtőernyőcsoportok leküzdése; szabotázs-cselekmények megelőzése és elhárítása; katonai szempontból fontos vagyontárgyak őrzése; szükség esetén pedig a működő seregtestparancsnokságok rendelkezései szerint a hadműveletek hátsó területének biztosítása.

A nemzetőrség a honvédség fegyveres része. A nemzetőrséghez beosztottak honvédesküti tesznek, a hadicikkekre kötelezve vannak, katonai büntetőbíráskodás és katonai fegyelmi szabályok alatt állanak.

A rendelet kihirdetésének napján, vagyis szeptember 26-ával lép életbe, végrehajtásáról a honvédelmi miniszter, illetőleg a belügyminiszter gondoskodik.

Az „Erdélyország“ című mozgófénykép kötelező bemutatása

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 51.337/1944. III. sz. alatt a következő VKM. rendeletet adta ki.

I.

A 8.888/1944. VKM. számú rendelet 11. §-ában foglalt rendelkezés alapján a Magyar Filmiroda Rt. által készített „Erdélyország“ című mozgófényképnek az ország valamennyi mozgófényképüzemében — beleértve az u. n. keskenyfilmeket bemutató fényképüzemeket is — kötelező bemutatását elrendelem.

A mozgófényképüzem engedélyesei kötelesek az „Erdélyország“ című mozgófényképeket az 1075. számú magyar Világhiradóval egyidejűen bemutatni és azt az említett számú Magyar Világhiradó beosztásának tartama alatt valamennyi előadáson műsoron tartani.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 7. §-a értelmében attól a mozgófény-

képüzemi engedélyestől, aki a rendeletben megállapított kötelezettségének nem tett eleget, a mozgófényképüzemi mutatványengedély visszavonható.

A rendőrhatalóságok kötelesek ennek a rendeletnek a végrehajtását ellenőrizni és mulasztás észlelése esetén erről a m. kir. belügyminiszter úrhoz késedelem nélkül jelentést tenni.

Fenti rendeletet a Magyar Filmiroda Rt. Igazgatóságához tudomásulvétel végett megküldöm azzal, hogy a kölesöndíjakat a Magyar Világhiradó egy számáért fizetett összegében állapítom meg.

A film gyártási (forgalmazási) költsége és a forgalmazásból befolyó bevétel között mutatkozó különbözet számlája a m. kir. Küllügyminiszter Urnak (Sajtó- és Kultúrális osztály) terjesztendő fel ki-egyenlítés végett.

Budapest, 1944. szeptember 25. A miniszter helyett: dr. Mester Miklós s. k. államtitkár.

Film és közvélemény

Régi és általános elfogadott megállapításra utalok, ha megemlítem, hogy hazánk lakossága igen jelentős részének a film az egyetlen szellemi szórakozása. A normál és keskenyfilm vetítésére berendezett mozgóképszínházaink száma és földrajzi szórása lehetővé teszi, hogy ugyanaz a filmjáték különböző vidékeink népének egységes egyélménye legyen. Mert bizony áhítatos élményt jelent a hétköznapiak, a változatlan életfeltételek járószalagán élő embernek a film varázsa. Kápráztató közelségbe hozza szegények megvalósult álmait a gazdagságról, ifjakét a hódításról, hősi lelkekét a győzelemről. Kiszolgálja egyszerre mind a lappangó vágyakat s a néző elé teremt olyan tájakat és helyzeteket, amelyek a valóságban többé-kevésbé elérhetetlenek lennének számára. Természetes következménye a film ismétlődő szuggesztivitásának, hogy utánzásra serkent és ha az utánzás néhány külsőségig terjed is, a kritikátlanabb mozilátogató képzeletvilága kalandos robinzonádra indul. Nyilvánvaló a rendkívüli jelentősége annak, hogy a filmadta kereteket milyen tartalommal töltjük meg. Megborzong az ember, ha az ezzel járó óriási felelősségre gondol. Vállalhatjuk-e a mai és a jövő nemzedékek előtt, hogy a magyar világszemlélet, társadalmi berendezést és etikát, a magyar népi

szellemet maradéktalanul hitelesen tárja fel a magyar hangosfilm közel másfél évtizedének termése. A sok jószándékú film sorában, amelyek magyar sorsproblémákat, magyar remekírók műveit, történelmi korokat vittek a néző elé, akad számos olyan filmjáték is, amely torz ábrázolást nyújtott a magyar katona ideáljáról, a magyar vidék életmódjáról, a magyar nótafa termése helyett olvadó slágerek hangzottak fel, ravaszdi komédiásnak tűnt fel a magyar paraszt, az áldozatos magyar anya és hitves eszménye helyett félvilági nótípus népesítette be a mozik vásznát.*

Mi okozta ezt a részbeni hasadást a magyarság igazi arculata és filmbeli ábrázolása között? Egyenesen válaszolhatunk: az a balhiedelem, hogy siker főleg a sekélyebb műfajú filmekről várható. S megjelentek a vizenyős operettek, fajunkat megcsúfoló bohózatok, kozmopolita társadalmi drámák a főváros és a vidék mozgóképszínházainak vásznán. Balhiedelem, mondjuk, s az alábbiakban számokkal igazoljuk.

A m. kir. Nemzetvédelmi Propa-

*Meg kell jegyeznünk, hogy az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság az utolsó egy esztendő alatt a lejárt engedélyű magyar filmek újbóli vizsgálata során 189 film közül 112 esetben hozott elutasító határozatot a fenti vonatkozású tökéletlenségek miatt.

ganda Miniszter Hivatalának filmosztálya 1943. év derekán kérdőívet bocsátott ki, amelyek a főváros környékének és 40 vármegye városának s falujának a magyar filmekről kialakult véleményét kutatták. 525 válasz érkezett be. Ez a szám látszólag csekély s alkalmatlannak látszik arra, hogy belőle az ország egész mozilátogató közönségének felfogására következtessünk. A megkérdezettek azonban a legkülönbözőbb társadalmi osztályokból kerültek ki: földművelő és középiskolai tanár, orvos és kereskedő, közhivatalnok és iparos vallottak a magyar filmről, úgyhogy összetételük valóban az ország lakosságának egészét képviseli. 93 (17,7%) volt az elégedettek száma, mást kívánt 432 mozilátogató (82,3%),

Tájegységek szerint csoportosítva a véleményeket, a következő képet kapjuk:

I. Budapest környék:

elégedett	3
komoly (magyar sorskérdések, történelem, időszerű probléma)	5
általában magasabb színvonal	1
vígjáték	7

16

II. Alföld:

elégedett	44
komoly	60
színvonalasabb	24
vígjáték	23

151

III. Debrecen környék:

elégedett	6
komoly	26
színvonalasabb	15
vígjáték	2

49

IV. Dunántul:

elégedett	16
komoly	42
színvonalasabb	34
vígjáték	13

105

V. Felvidék:

elégedett	18
komoly	50
színvonalasabb	31
vígjáték	7

106

VI. Bács-Bodrog:

elégedett	—
komoly	19
színvonalasabb	9
vígjáték	4

32

VII. Erdély:

elégedett	6
komoly	41
színvonalasabb	16
vígjáték	3

66

525

Közelebbről részletezve a kívánságokat, a következő összeállítást nyújthatjuk:

magyar szellemű, sorskérdésekkel foglalkozó filmet kíván	206
történelmi filmet kíván	13
mai népi életből vett filmet kíván	20
mezőgazdasági kérdésekkel foglalkozó filmet kíván	3
háborús filmet kíván	4
általában (rendezés, színészek játéka stb.) szín-	

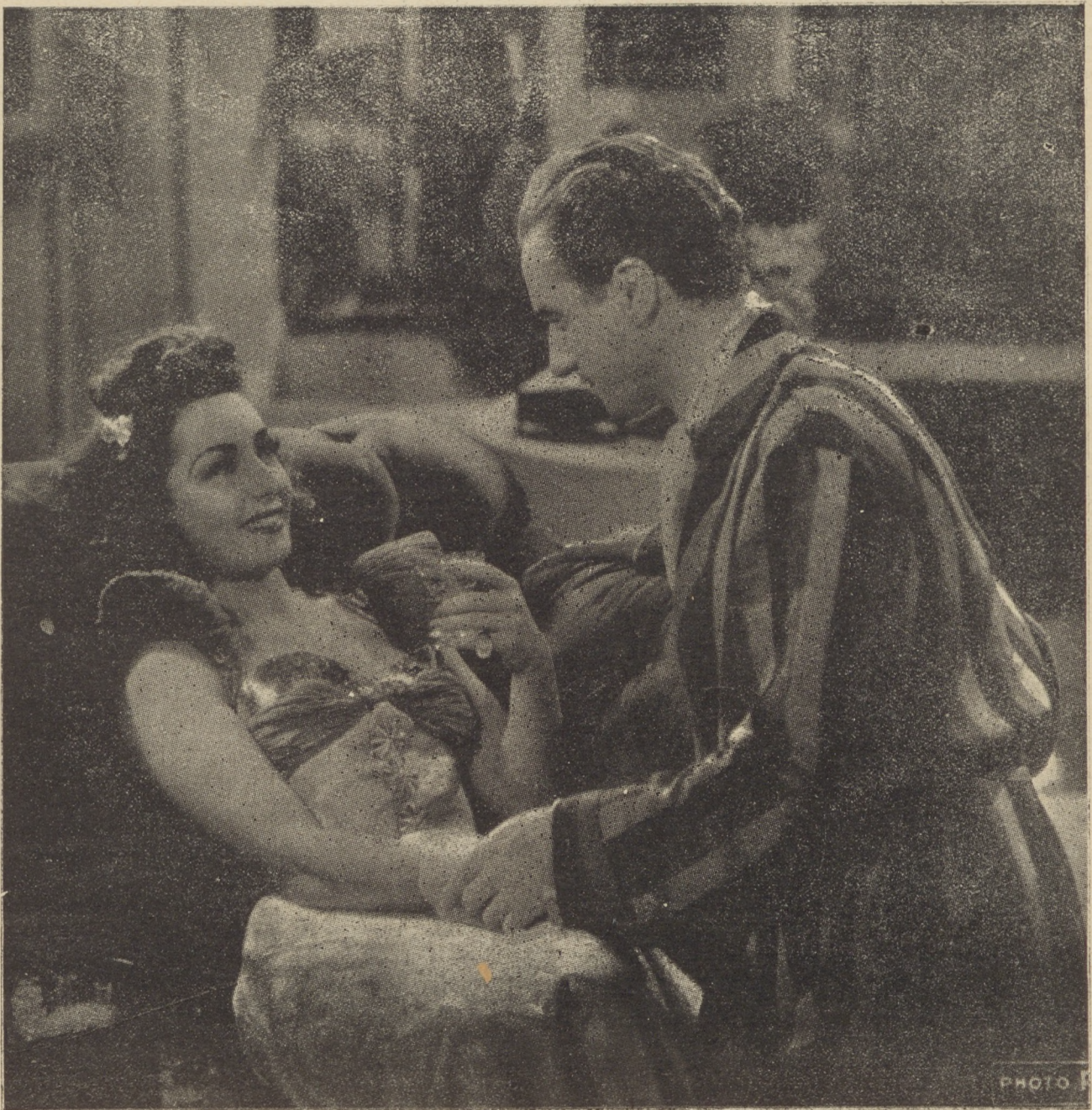
vonalasabb filmet kíván	125
erotikus (Baranya) filmet kíván	2
több vígjáték filmet kíván	59
fennálló helyzettel elégedett	93

Összesen: 525

Feltettük a kérdést s választunk rá, azaz választak a számok. A számok tanulsága pedig az, hogy az ország lakosságának, s ebbe az arányszámba bevehetjük a főváros mozilátogató közönségét is, túlnyomó

többsége — 82% — mást kíván, amit általában kap. Kényes dolog ennek következtében a közvélemény nyomására hivatkozni, amikor olyan filmek gyártása kerül szóba, amelyek elkészítésénél a közvélemény „fogalma” csak bizonyos üzleti számítások avagy kényelmi szempontok érdekeit álcázza. A magyar közvélemény igenis érett arra, hogy elfogadja, erkölcsi és anyagi sikerre juttassa azokat a filmeket, amelyeket vitathatatlan művészi színvonalon öröla és öhozzá szólnak.

Dr. Molnár Károly

Viviane Romance játssza az „Asszony az éjszakában” (Une femme dans la nuit) a szezon elején bemutatásra kerülő film női főszerepét.

(Forgalombahozza „Filmellátó K. f. t.”)

Körjárat a fővárosi és pestkörnyéki mozikban

A mai idők nehézségével kapcsolatban nemcsak a gyártásnak kell súlyos problémákkal megküzdenie, hanem a moziknál is adódnak nehézségek, gondok és tennivalók. Ez indított bennünket arra, hogy megkérdezzük a filmszínházak igazgatóit, vezetőit legégetőbb feladataikról, hogy ezáltal is világosan láthassuk azokat a módozatokat, amelyekkel napjaink film- és moziproblémáin a mai helyzethez alkalmazkodva segíteni lehetne.

Elsőnek a Hermína-úti *Homerosz*-mozgó igazgatóját kerestük fel, akivel a fél 8-as előadás előtt sikerült elbeszélgetni.

— Milyen hatással vannak a bombázások — kérdezzük — a mozilátogató közönségre és a bevételre?

— Azokban az időpontokban, amelyekben a közönség riadót várhat, nagyon gyérszámmal keresi fel a mozit. Pl. szerdán (szept. 13.) telt ház volt, csütörtökn már nem s azóta az esti előadásokat alig látogatják. Nagyrészt folytatólagos jegyekkel maradnak benn a nézők. Természetesen a bevétel erősen megcsappant.

— Nem gondolt, igazgató úr oly megoldásra, hogy az utolsó előadást korábbi időpontban tartsák meg?

— De igen! Tekintve, hogy ez nem premier-mozit, törzsközönségem van, mely nagyobb hozzászokott a fél 4, fél 6, fél 8-as kezdethez, ebben az időben ér rá, mégis kénytelen lesznek 2, 4, 6 órákor kezdeni az előadásokat.

— Ha a műsor megszakad, a közönség hogy szerez tudomást erről? Fegyelmetten viselkedik?

— Légiveszély esetén én megyek a nézőtérre és nyugodt hangon figyelmeztetem arra a közönséget. *A film azonban pereg tovább, egészen a riadóig*, hiszen volt már eset, — éppen a napokban —, hogy légiveszélyből nem lett riadó. De különben is jó óvóhelyünk van. A közönség fegyelmetten vonul le, eltekintve néhány felzaklatott idegzetű személytől. Ezt azonban a mai időkben a legteljesebb mértékben méltányolni tudom.

— Mit szeret a közönség legjobban?

— Természetesen a *vígjátékokot*, mégpedig a magyar *vígjátékokot*. A külföldieket azért nem annyira, mert a mai közönség nyugtalan és türelmet-

A magyar filmek térfoglalása

— A magyar filmek milyen arányban szerepelnek a műsoron, összevetve a külföldi filmekkel?

— A játszott filmek 50—55 %-a magyar. Ebben az évben ment 44 film s ebből 24 film volt magyar. Egy előbbi időszakban 35-ből 18 magyar volt.

— Tudomásunk szerint a „Homerosz”-nak kertmozija is van. Hogy alakult a helyzet ezen a téren?

— A közönséget szeretem a nyári időszakban a jó levegőn a kertben szórakoztatni. Ezen a nyáron a háborús viszonyok következtében ez lehetetlen volt.

Az alkalmazotthiányról beszélgetünk.

— Nálunk egészen speciális helyzet áll fenn ebben a tekintetben — mondja Koródi István igazgató. A mozi alkalmazottai intézetünkben kapnak természetbeni javadalmazást, lakást és ellátást. Természetesen az anyagi javadalmazásuk alacsonyabb, mint másutt. Az alkalmazottakban bizonyos hiány mutatkozik, hiszen az, aki egészségesnek érzi magát s tud dolgozni, sokkal többet kereshet máshol, mint a moziknál.

Aztán megnézzük az óvó-

len. *Elég, ha lát, hall és nevet*. A külföldi beszéd fordításait nem olvassa szívesen.

— Az ideit legnagyobb siker?

— „*Makacs Kata*”.

helyet.

Két széles lépcső vezet a pincébe. Valóban, az erős gerendákkal aládúcolt, különben is erős falak, nagyszerűen megfelelnek a követelményeknek. A folyosókon s az egyes termekben mindenütt kifogástalan a rend. Az esetleges rövidzárlat vagy áramszolgáltatási zavarokra számítva, az óvóhely több pontján akumulátor segítségével működő lámpákat szerelt fel az előrelátó vezetőség. A falakon itt-ott szentkép látható.

Amíg az óvóhelyet szemléljük, alkalom nyílik a mozi multjára való visszatekintésre.

— A háború után az állam nem volt abban a helyzetben, hogy a vakokat pénzbelileg hathatósan támogathatta volna — mondja Koródi igazgató —, s így moziengedélyt adott nekik, melyet ígéret szerint soha sem fog megvonni.

Mikor feljöttünk a pincéből, megkérdeztük még a pénztáros kisasszonyt, mondjon ő is néhány szót a közönségről s a munkájáról.

— A közönség megértő. Ami pedig engem illet, szeretném már a fél 4-es előadásakor kitenni a táblát: „Minden jegy elkelt”.

Amikor a plakátragasztó többet keres, mint a gépész

Utunk következő állomása a pestújhelyi „*Széchenyi mozgó*”. Három oldalról veszik körül a villák és a családi házak, melyeknek lakói módosabb polgárok. A negyedik oldala előtt a körvasút fut el s a mögött elterülő üres rét után már Budapesthez tartozó épületek állnak.

A mozi földszintes épületébe egy hatalmas üvegajtón juthat be a látogató. Kis előcsarnokba értünk, ahol a pénztár is található. A falakon hirdetések sokasága tarkállik. Hosszú folyosón megyünk végig,

kénytelen leszek az eddigi három előadás helyett csak kettőt tartani.

— Változtat ez a körülmény a bevételeken? — kérdezzük.

— A jelenlegi bevételeken, remélem, ez nem változtat, hiszen a három előadás közönsége majd most a kettőt tölti meg. Tény az, hogy napi 200 P rezi mellett, ha a filmet *fix összegre* kapjuk, akkor több, ha *százalékra* kapjuk, akkor kevesebb a ráfizetés. *Most még vasárnap sincs telt ház*. Aki csak teheti, vidékre megy, hogy legalább egy napig távol legyen a háború zajától. Bezárni nem lehet, mert akkor engedélymegvonás következne.

— Előnyös-e az, hogy a bemutató mozikkal egyidejűleg vagy után, a pestkörnyéki mozik is játszhatják a filmet?

— Abban az esetben, ha a pesti bemutató moziban a filmet nem prolongálják, akkor a közönség érdeklődése csökken, egyébként szívesen teszi meg ezt az utat idáig Pestről.

— Milyen filmeket szeret a közönség?

— Ez a környék tulajdonképpen villanegyed. A közönség nagyrésze iskolázott elemekből kerül ki. Külföldi filmek is jól mennek, de különösen a franciák. Természetesen a magyar film szeretete elvitathatatlan.

— A játszott filmek hány százaléka magyar?

— Fele. Ez a szokás: hétfőtől szerdáig külföldi film, csütörtöktől vasárnapig magyar film. Vasárnap tehát mindig magyar film szerepel a műsoron. Kivételt igen keveset tudnék mondani.

— Tudjuk, hogy a mozisok nagy problémája az alkalmazottkérdés. Itt jelenleg mi a helyzet?

— Rossz. Sokszor hirdetéragasztó embert annyit sem lehet kapni, mint a gépész fizetése. Jegykezelő, mint szerkesztő úr látja, egy fiatal gyerek, aki iskolai szünetében dolgozik itt. Az értelmiségi alkalmazott is kevés.

Látogatás egyik zuglói moziban

Estefelé jár az idő. A közönség már az utolsó előadásra váltja jegyét, mikor belépünk az Angol-u. 26. szám alatt levő „Zuglói filmszínház” ajtáján. Középszerű előcsarnokba érünk, melynek falain a különféle képek és hirdetések tarka sokasága hemzseg. Néhány pillantást vetve a gyérszámú közönségre, megállapítjuk, hogy jórészt a fiatalság jött el az esti előadásra. A körültekintés után nyitunk be a pénztárfülke mögött levő irodába, ahol két úr között éppen az utolsó előadás korábbi megkezdéséről tárgyal.

Az egyik úr az engedélyes, a másik a mozgó igazgatója.

Megtudjuk, hogy a légitámadásokra való tekintettel az eddigi fél 4, negyed 6, negyed 8-as előadásokat fél 3, fél 5, fél 7 órakor fogják megkezdni. Az új időpontoknál különösen figyelembe kellett venni a szomszéd mozival való pendlítés eshetőségeit.

A közönség fegyelmezettsgéről veszély esetén sok jót hallunk. Itt is dipozitív vetítéssel értesül a közönség a veszélyről. Azonban mikor a magyar film százalékos arányá-

ról érdeklődünk, viszonyítva a külföldiekhez, meglepő a válasza:

— Mozink műsorában 85—90%-ban szerepel a magyar film. Hihetetlennek hangzik, azonban így van. *Közönségünk csaknem kizárólag a magyar filmet szereti*, bár az izgalmas kalandtörténeteknek szintén van közönsége.

— A magyar filmek közül milyen tárgyúak viszik el a pálmát ezen a környéken?

— A közönségünk nagyrésze a szociális kérdésekben érdekelt *kishivatalnokokból és munkásságból áll*. Éppen ezért nagy a sikerük a szociális problémákkal foglalkozó társadalmi filmeknek, mint pl. „Dr. Kovács István”, „Harmincadik”, „Negyediziglen...” stb. Természetesen, mint mindenhol, a vígjátékok is közkedtek.

Az alkalmazotthiányról és a helyárákról a következőket halljuk:

— Az alkalmazott kevés, s aki akad, az sem kifogástalan. A kölcsönzők sokat kérnek, az adó egyre emelkedik *s a helyárák még mindig igen alacsonyak* a változott viszonyokhoz képest.

A filmeszerzés gondjai

Körsétánk következő állomása a Thököly-u. 56. szám alatti, *Szent Domonkosrendi Egyházközség* tulajdonában levő „Glória filmszínház”.

A bombázások miatt itt is a közönség megcsappanásáról hallunk:

— Ennek hatását néhány szám beszédesen igazolja: A legutóbbi bombázást megelőző szerdán, az esti utolsó előadásra *250 jegyet adtunk ki, esütörtökön csak 70-et, pénteken 75-öt, szombaton 87-et s vasárnap 81-et*.

— Közönségünk szereti a magyar filmet, — mondja az igazgató. — Műsorunkon szereplő filmek 50—60%-a magyar.

— Mi itt a helyzet az alkalmazotthiány sok helyen égető kérdésében?

— Itt is kevés a személyzet. Pl. jelenleg egy ideiglenes igazolvánnyal ellátott gépész látja el a teendőket, Hozzá te-

szem azonban, hogy ügyes s érti a dolgokat.

Sokkal nagyobb baj ennél a filmeszerzés. Pl.: A *Magyar Filmiroda* a város távolfekvő pontján tárolta filmjeit s a híradókat a vállalatok a közeli vidéken helyezték el. Most aztán két helyre szállgathatunk. Feltéve, ha van kit elküldeni. A háborús akadályok, rossz közlekedés miatt előfordult, hogy a *szomszéd mozitól kértünk kölcsön hír-adót, mert a miénk nem érkezett meg*.

— A filmeket fixre, vagy százalékra kapják?

— A színház befogadóképessége 463. *Érdemes amétázní*, azonban a kölcsönzők szeretik fixre kiadni a filmeket.

— A bevétel is megcsappant?

— Természetesen. Hiszen a rezi költség 3—400%-al is emelkedett. Régen 2—300 P-ért jutottunk közepes filmhez s

most 1200—1300 P-t fizetünk. Az adók is nagyok. Viszont a *helyárák 40—45%-os emelése nem pótolja az egyre növekedő kiadást*. A mozsok sokszor ráfizetéssel dolgoznak. Üzleti szempontokat is figyelembe kell venni, *s a helyár ésszerű rendezésével arányba kellene hozni mielőbb bevételeinket a kiadásokkal*. A magyar filmgyártás fejlődésének érdekében meg kell hozni ezt az áldozatot.

met, a mozi műsorán azonban 50% külföldi is szerepel.

Az alkalmazotthiányról a mozgó üzemvezetője így nyilatkozik:

— Nem esodáalom, hogy a mozik alkalmazotthiánya egyre tűrhetetlenebb. Napi négy és fél órai munkával 120 pengőt, 9 órai munkával pedig 240 pengőt kereshetnek havonta. Ebből nem igen él meg ma az ember. *Szükséges volna már egy olyan rendelkezés,*

Jelenet egyik legszebb magyar filmből
(Emberek a havason, Fekete Ferenc szép külső felvétele.)

A Rákóczi-út 68. szám alatt levő „Rákóczi mozgó”-ban a titkárnál jelentkezünk.

— A délelőtti riadókra tekintettel nem szüntetik meg a 11 órai előadásokat? — tesszük fel első kérdésünket.

— Nem. *Ennek a korai előadásnak külön közönsége van, aki nem ér rá a nap más időszakában szórakozni*. (Pl. éjjel dolgozó szakmunkások.)

Megtudjuk, hogy a közönség itt is szereti a magyar fil-

met, a mozi alkalmazottak fiere megállapított fizetését méltányosan rendezné.

Közben egy jegykezelőnőt kérdezzük meg:

— Ha ilyen kevés a fizetés, miért nem dolgozik máshol?

— Én hadlőzvegy vagyok s amellet beteg. *Ez a munka nem igényel erős testi mozgást. Sokszor lehet ülni is*. Egyéb munkát úgy sem vállalhatnék. Szűkösen megélek az itteni fizetésből és az államtól kapott segélyből.

Pestkörnyéken

Végeztől nézzük meg, mi a helyzet, egy Budapesthez közel fekvő vidéki moziban.

Hosszú és fáradtságos utazás után, mikor már az ember azt mondja, hogy „Na végre!” juttunk el a Budapesttől 35 km-re fekvő Érd község „Park filmszínház”-ába. Körülötte kisebb-nagyobb családi házak állanak, melyeknek lakói postások, vasutasok, egyéb közalkalmazottak, de munkásemberek is. A főúton néhány emeletes ház büszkélkedik, előtte kövezett járdával. Az út egyik mellékutcájának harmadik háza a mozi, előtte nagy kerttel. A hosszúkás, földszintes — az állomástól 2—3 percre eső mozi —, kétrészes előcsarnokában már sokan várják az 5 órai előadás megkezdését. A mozgó igazgatója katona, azonban a helyettesére is várunk kell félórát. Addig elbeszélgetünk a jegykezelőkkel.

— Tulajdonképpen az egész személyzetgárda olyan itt, mint egy nagy család, — mondja egy középkorú asszony.

— Itt dolgozom én és a két leányom, aztán a szomszédnőm is, akinek szintén itt a leánya.

— Megelégedettek?

— Fogjuk rá. Lassan telnek a napok...

Közben egy napraforgómaggal szemtelő 10 év körüli gyerekekkel támadt „nézeteltérése” a jegykezelőnőnek. Az egyre fokozódó szóváltás eredményeként a szemtelő rosszaságot kitéssékelték a moziból.

Végre megjön a mozi helyettes igazgatója. Lakásába kísér s ott leülve nyugodtan beszélgethetünk.

A közönségen kezdjük.

— A közönség egyszerű emberekből adódik. Vasárnap azonban sok pesti kiránduló keresi fel a mozit. Veszély esetén történő kiürítések mindig a legnagyobb rendben történnek.

A műsoron szereplő filmekről itt szintén érdekes adatot kapunk:

— A játszott filmeknek csak egyharmada magyar. Egy héten három film kerül műsorra s ebből kettő külföldi. Az egy magyar film azonban mindig vasárnapra esik.

Az alkalmazotthiány itt nem probléma, annál nagyobb baj van a filmbeszerzés terén.

— Hogy többet ne említsek — mondja Barna János —, előfordul az is, hogy nem azt

a filmet kaptuk, melyet a közönségnek előzetesen hirdettünk. Az ilyen eset rendkívül kellemetlen. A közönség becsapva érzi magát. Többször előfordult, hogy nem volt ma-

Ezek közül is jóformán csak a főváros körzetén belül eső mozik életébe tekintettünk be.

Örömmel foglalkoznánk vidéki mozisaink kívánságaival, tapasztalataival is, hiszen ne-

Jelenet az „Afrikai vőlegény” című nagysikerű vígjáték magyar híradónk. A vonat néha 3—4 órát késik.

— Mi a mozisok legnagyobb kívánsága?

— Sok jó magyar filmet kérünk.

A mozitársadalom ezernyi problémájából csak néhányat sorakoztattunk egymás mellé.

hez napjainkban a gondülő mozi szórakoztató feladata megsokszorozódott, és jelentősége messze túlnő a békebeli kereteken.

Egymáson segíteni pedig csak a helyzet ismeretében tudunk...

Morvai Antal

FIGYELEM!

CIMVÁLTOZÁS!

a
Magyar Film

szerkesztősége és kiadóhivatala

BAJZA-UTCA 18. I. EM.

(FILMKAMARÁBA)

költözött

Ideiglenes telefon: 228-614

Kiket adott jubiláló Operaházunk a magyar filmnek

Hatvan évvel ezelőtt, 1884. szeptember 27-én díszes kerek között nyitották meg, az abban az időben már működő operaegyüttes új otthonát, a mai Operaházat az egykori Hermína-téren.

Az Ybl Miklós tervei szerint épült, építési stílusában úgynevezett „újreneszansz“ épületben, az elmúlt hat évtized alatt zenei életünk számos nagy művészi eseménye pergett le.

Az Operaház igazgatója, báró Lukács Miklós, ha a jelenlegi háborús viszonyok között nem is tudott olyan fényes ünnepséget rendezni, mint amilyent az ilyen nagyszerű jubileum megérdemelt volna, mégis átérezzük az esemény nagy jelentőségét. Az ünnepélyes alkalomra mindössze az emlékeztet, hogy az Operaház azt a műsort adja, amellyel hat évtizeddel ezelőtt megkezdődtek az előadások.

A „Himnusz“ elhangzása után a „Bánk bán“ első felvonása került színre. Utána a „Hunyadi László“ nyitánya következett. E két számot, akkor Erkel Ferenc, most Ferencsik János vezényelte.

Wagner „Lohengrin“-jének első felvonása fejezte be a műsort.

Mi, a világhírű Magyar Királyi Operaház e kimagasló jubileuma alkalmával elsősorban azokra gondoltunk, akik azonkívül, hogy e hódolatot érdemlő zenei-központ falai között maradandó értékű sikereket arattak, a magyar filmművészet és filmjátás terén is kitűnő érdemet szereztek.

Legfiatalabb művészet, a film nem nélkülözhetette az évtizedes tapasztalatok alapján felépített opera tanulságait és különösen a hangosfilm bevezetése óta a két művészeti ág egymásra való hatása egyre szorosabbá vált. A film elvitte az operát azokra a széles területekre, ahol azelőtt talán csak a rádió hullámain keresztül élvezhették világhírű énekesek művészetét. Legnagyobb élő énekesünk, utóbbi időben egyre szorosabb kapcsolatot találtak a filmen keresztül a közönséggel. De forgatókönyv íróink is egyre sürbben dolgozták át biztos siker jegyében a meglevő operá-

kat. Ahol esetleg a film gyengébb volt, a muzsika biztosította a sikert. Magyar vonatkozásban is számtalan példáját találjuk az Operaház neveltjeinek szerepeltetésére, s melynek balettkarát éppen úgy igénybe vette a magyar film,

szünk, kinek munkásságát igénybe ne vette volna a magyar film.

Az Operaház két kitűnő főrendezője Nádasdy Kálmán és Oláh Gusztáv mint filmrendező is szép sikereket könyvelhetnek el. Különösen Nádas-

pen a film tartja a legszorosabb kapcsolatot. Filmhíradóink szalagjain száz és száz esetben számoltunk be az Operaház minden fontos mozzanatáról, játék-filmjeink sorában pedig szintén bensőséges a két művészet kapcsolata.

Bordy Bella, Operaházunk kedvence, a „Kivánsághangverseny“ e. magyar filmben.

mint számos énekesét, énekesnőjét és táncosait.

A leggyakrabban Bordy Bella, Sárdy János, Ottrubay Melinda, Barabás Sári, Palló Imre dr., Szabó Ilonka szerepelnek művészeink közül. A táncosok és muzsikusok között pedig alig van jelentős művé-

dy, aki a Gül Babát, Magdolnát és Gyávaságot rendezte. A tervező művészek közül Fülöp Zoltán és Márk Tivadar dolgoztak filmen.

A magyar film mindig megbecsüléssel tekintett Operaházunk értékes munkássága felé s a rádió után elsősorban ép-

A magyar film igaz szereptel osztozik Operaházunk jubileumának örömeiben s megvagyunk győződve arról, ha a fegyverdörgés megpróbáltatásainak ideje lejár, e két művészet közötti kapcsolat az ediginél is sokkal szorosabbra válik.

(Gy. K. E.)

Az optikai lencsék tulajdonságai

Irtó: KARBÁN JÓZSEF

Az optikai lencsék használata általában nagy területen mozog, de leginkább a fényképezésnél és a vetítésnél alkalmazzák, amelyeknek nélkülözhetetlen eszköze. Az optikai lencsék anyaga az üveg. Fizikai tulajdonságai eléggé ismeretesek még a laikusok előtt is. Sokkal kevésbé ismeretesek azonban azok a kémiai hatások, amelyek az üvegből készült tárgyakon bizonyos mértékben elváltozásokat okoznak és ezek az elváltozások főleg az optikai lencsékben nem mindig kívánatosak.

Az optikai lencsék anyaga üveg, de ez az üveg másképpen készül, mint a többi közhasználatú üvegtárgy, hogy ellenállóbb legyen a vízszepohárnál, vagy az ablaküvegnél és a kémiai külső behatások csak a legkisebb mértékben érthassanak neki, ha már egészen kiküszöbölni nem lehet azokat.

Az optikai lencsék üvege olyan erősen felhevített homokból áll, amelynek 99 százaléka silicon dioxidnak más fémek oxidokkal való keveréke.

Azt is lehetne állítani, hogy az üveg, amely a túlhevítéssel felolvasztott homokból képződik, tulajdonképpen csak a kötőanyaga a szilikátnak és a vele keveredett egyéb fémoxidoknak. A palackok, ablaküvegek és egyéb köznap használatra szánt üvegtárgyak anyaga rendszerint mész, nátrium és szilikát. Az optikai lencsék anyaga már sokkal változatosabb. Az elmaradhatatlan főanyag itt is a szilikát, amelyet ólom, barium, ón, kalcium, nátrium, alumínium, bór, magnézium, antimon, vagy más elemekkel kevernek. Az optikai lencsék előállításával foglalkozó gyárak mérnökei az üvegyanyag kompozícióját aszerint állítják össze, milyen fényerejű, vagy sugártöréssű lencsére van szükség, mert a lencsék fényáteresztő képessége szorosan összefügg az üveg anyagával. Az alapanyag azonban minden esetben a szilikát, amely azonban bizonyos kémiai hatásokra erősen reagál. A szilikát egyik főtulajdon-

sága, hogy vízben nem oldódik, mint az üveg anyagát képező többi elem, egyéb kémiai tulajdonságai pedig nem éppen nagyfotosságúak, bár a tropikus éghajlat alatt a szilikát az üveg gyakori elhomályosulását okozza, az ólmot és báriumot tartalmazó üvegyagon pedig némely kémiai hatás következtében színes foltok keletkeznek, amelyek a fényáteresztő képességet bizonyos mértékben befolyásolják.

Amint említettük, az üveg anyagát képező elemek — a

miai folyamat. Az üveg ilyenkor úgy viselkedik, mint a száraz szivacs, amely a nedvességet felszívja és a pórusaiban szétosztja. A nedvesség ugyan a szilikátra nézve teljesen hatástalan marad, de annál nagyobb hatást fejt ki az üveg anyagát képező többi elemre, amelyek a vízben való oldódási ideje különböző. A lencsék fényátbocsátó képessége ezáltal változást szenved, ha nem is éppen túlnagy mértékben, sőt a legtöbbször észre sem vehető mértékben. A vízben oldódó

mok helyét és a lencse csiszolt felülete síma marad, legfeljebb erős mikroszkóp alatt lehet ezeket a felületi változásokat észrevenni. A szilikát egyúttal bizeosítja az üveg állandó keménységét is. A szilikátfátyol — amely végtelenül vékony, mindössze 0.05 micron, a fényáteresztő képességet és a sugártörési tulajdonságot egyáltalán nem befolyásolja még akkor sem, ha a szilikátfátyol a ráeső fénysugarak hatása alatt olyan színeződést mutat is, mint amikor az olaj keveredik a vízzel.

Az, aki ilyen megszínesedett lencsét használ, rendszeren nincs tisztában az optikai lencsék minden tulajdonságával és holmi gyártási hibát sejt, amit természetesen siet bejelenteni a lencse gyártójának. Más az eset, ha a lencse valóban a gyártás alatt színesedik meg. Ez már tényleg hiba és az ilyen lencsét a gyártónak vissza is kell vennie a vevőtől. Azonban ma már olyan gondossággal járnak el a lencsék gyártásánál, hogy a gyártás alatt egyáltalán nem fordulhat elő, ha pedig használat közben, a nedvesség behatása alatt színeződik meg a lencse, az a használhatóságát egyáltalán nem befolyásolja. A színeződés ugyanis csak a ráeső fények sugártörésén alapszik és nem az üveg anyagában van az okozója, ezen pedig megfelelő ernyőzéssel lehet segíteni

(Folytatjuk)

Munkában a felvevőgép

szilikáton kívül — mind vízben oldhatók, tehát magából az optikai lencséből eltávolíthatók. Víz pedig még a környező levegővel is előfordul pára alakjában. A lencse tehát bármikor összeköttetésbe kerülhet a vízzel, különösen akkor, ha a környezet hőmérséklete változik, ami mindig párással jár, de vízzel jut érintkezésbe akkor is, ha újjal érintjük, mert az emberi kéz sohasem tökéletesen száraz. És valahányszor a lencse nedvességgel érintkezik, megindul a fentemlített ké-

elemek teljes kioldását megvédi az úgynevezett szilikátfátyol, egy vékony, teljesen átlátszó szilikáthártya, amely a lencse csiszolt felületeit egyenletesen bevonja és ameddig ez a szilikátfátyol ép, addig a lencsének semmi baja, azt nyugodtan lehet használni. De az sem okoz túlságos nagy bajt, ha ez a szilikátfátyol itt-ott megsérül, felmaródik, szóval lukacsossá válik, mert ha a lencse nedvességgel jut érintkezésbe, a vízből kiváló hidrogén-iónok betöltik a kioldódott fémato-

APRÓHIRDETÉSEK

PREMIER-filmszínház keres másodgépész azonnali belépésre. Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével „Ernemann 24417” jeligére a kiadóhivatalba kérünk.

FÉNYTECHNIKÁBAN kiváló gyakorlott, öskeresztény, vizsgázott villamos kezelő mozigépész október 15-re állást változtatna. Cím Provic Antal, Kiskunmajsza, Szt. Erzsébet-u. 51.

HALÁLESET miatt mozigépész azonnali belépésre keres Kultúr Mozgó, Simon-tornyá,

KÜLFÖLDI SZEMLE

Vezeti: KÁLLÓ VILMOS

Svájc filmszakajtója az ország semleges voltánál fogva mindig széleskörű áttekintést ad a világ filméletéről. Most érkezett meg a „Schweizer Film Suisse” szeptember 5-i száma, amelyből az alábbi értesülések nagy részét vettük.

ARGENTINA

Spanyolországban át érkezett hírek szerint a Farrel-kormány Buenos Airesben rendeletet bocsátott ki, amelynek értelmében bevezetik a filmek nálunk is ismert előzetes cenzúráját. Csak olyan filmek gyártása kezdhető meg, amelyek scenáriumát előzetesen bemutatták a cenzúrának. A vizsgálóbizottság eleve kizárta az olyan filmek engedélyezését, amelyek tartalma ártatlan Argentína külpolitikai kapcsolatainak.

*

A nyersfilmhiány következtében Buenos Airesben azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy leossák a régi filmeket és új emulzióval vonják be az így nyert celluloidszalagokat. A hadsereg egyik nagy robbanóanyaggyára kilátásba helyezte az ehhez szükséges nagyszabású kémiai laboratórium berendezését.

BELGIUM

Áramtakarékossági okokból további intézkedésig bezárták valamennyi belga és észak-francia mozi.

EGYESÜLT ÁLLAMOK

Moszkvából szovjetországi küldöttség érkezett Hollywoodba azzal a feladattal, hogy az Egyesült Államokban különféle filmgyártási berendezéseket rendeljen, mintegy 2 millió dollár értékben. Úgy tudják, hogy ezen túlmenően 50 millió dollár értékben filmanyagot is szándékoznak rendelni. A szállítás a háború vége után lenne esedékes.

*

Amerika előretörése angol gazdasági és kulturális területekre változatlanul tart és angol körökben aggodalomra és sok vitára ad alkalmat,

amin nem változtat a brit Gaumont és az amerikai Fox között létrejött megállapodás sem. Érdekes bepillantást kapunk a felmerült problémák egy részébe, abból a nyilatkozatból, amelyet Korda Sándor a Manchester Guardian-nak adott. Korda, Anglia egyik volt legszármottevőbb gyártója most mint az amerikai Metro-Goldwyn-Mayer angol képviselője forgat Nagybritannal. Korda többek között annak a véleményének adott kifejezést, hogy

jobb kiviteli lehetőségeket lát Korda Kína és a Szovjet területére. Ez utóbbit nyilván arra a tényre alapítja, hogy a Szovjet a közelmúltban propagandisztikus és politikai okokból beengedte területére az angolszász filmgyártás néhány csúcsteljesítményét. (Lady Hamilton, In Which We Serve, Bagdadi tolvaj). Ennek az engedménynek az átmeneti jellege felől szakköröknek nincs kétségük.

Korda egyébként nemrég egy millió dollárért eladta

tottak, 1 millióra csökkenthető ez az összeg, míg a rendelet a kizárólag rövidfilmek előállításával foglalkozó vállalatoktól csupán 150 ezer frank tökétfván meg.

MAGYARORSZÁG

A „Schweizer Film Suisse” külföldi híreiben ismerteti az 1943–44-es filmgyártásunkat és jövő terveinket.

„A filmgyártó Magyarországon” c. cikkében a magyar filmgyártás keresztmetszetét és rövid történetét találjuk meg. A cikk kiemeli hazánk fontos helyét az európai filmgyártó országok sorában.

NEMETORSZÁG

A totális mozgósítás során most a mozgóképszínházak belépődíjait is egyszerűsítették. Így nemcsak a pénztárosnő munkája válik lényegesen egyszerűbbé, hanem felszabadul a jegyszédőszemélyzet nagyobb része is és elesik a sokféle jeggyel járó nyomdai, adminisztratív stb. munka is.

Az új rendelkezés értelmében általánosságban egységes belépődíj vezetendő be. Ahol helyi vagy egyéb okokból ez nem lehetséges, ott két, de legfeljebb háromféle jegy- és árkatégória vezethető be. Az új helyfajtákat egységesen „első hely”, „második hely” és „harmadik hely” elnevezéssel kell árusítani. Az új belépődíjakat az eddigi átlagos belépődíj mértékében kell megállapítani és a legközelebbi 10 pfennigre fel- vagy lekerékíteni. Az új szabályozásból származható veszteségek megelőzésére az új helyárak kiszámításának alapjául szolgáló teltház-bevételt legfeljebb 10%-kal szabad felemelni. Az új helyárak csak a filmkamara helyi szervezeteinek jóváhagyásával léptethetik életbe.

Az új rendelkezés a háború tartamára, de legfeljebb 1945 végéig érvényes.

OLASZORSZÁG

Az 1944 február 15-e előtti engedélyezett filmek gyártásához a Banca del Lavoro a gyártási költségek 50%-ig terjedő előlegeket folyósíthat.

Margot Hielscher német filmszínésznő

nem használ a filmgyártás színvonalának, ha a gyártók filmszínházakban vállalnak érdekeltséget. Ezzel nyilván arra a vitára célzott, amely egy, az angol felfogásnak meg nem felelő monopólium kialakulása körül keletkezett. Egyben visszautasította a felsőházban elhangzott azt az állítást, hogy az amerikai filmek szándékkal kiszorítják az angolokat az angolul beszélő külföldről. Szerinte az amerikai filmek kizárólag minőségüknek köszönhetik, ha valahol megelőzik az angolokat. A jövőre vonatkozólag na-

részvényeit az amerikai United Artists Corporation-nak. Ezek a részvények 1935 óta voltak Korda tulajdonában és átvételüket amerikai körökben az angol-amerikai filmkapcsolatok megszilárdításának minősítik.

FRANCIAORSZÁG

A francia tájékoztatásügyi miniszter rendelete előírja az összes gyártóvállalatoknak, hogy a jövőben legalább 5 millió frank tőkével kell rendelkezniük. Olyan vállalatok számára, melyek 1936 január elseje óta csak 4 filmet gyár-

A bank erre a célra egy 52,5 millió lírás alappal rendelkezik, amelyből 15 millió az 1943—44. évre és 37,5 millió az 1944—45. évre esik.

*

Egy ez év január másodikán kelt rendelet felfüggesztette az összes kiadott filmgyártási engedélyeket, azonban a már gyártás alatt álló filmek folytathatók. Ugyancsak megszüntették a filmgyártás fokozására rendszerezett prémiumokat.

A jövőben új engedélyhez van kötve a filmgyártásban való részvétel és az állami támogatás igénybevétele. A döntés joga a népművelési miniszteré.

SPANYOLORSZÁG

Az 1943. esztendő a spanyol filmipar legjobb éve volt a polgárháború befejezése óta. Spanyolország egyik vezető filmvállalata, a Producciones y Distribuciones Cinematográficas S A, Cuamartin most tette közzé mérlegét, amely kereken 1 millió pezeta nyereséget mutat ki. Ebből 250 ezer pezetát fizettek ki osztalékokra, míg a maradék részben amortizációra, részben tartalékolásra szolgál.

SVÁJC

A semlegességére gondosan ügyelő Svájc minden tekintetben egyenlő mértékkel igyekszik mérni a hadbanálló felekkel kapcsolatban. Ez a

szándék nemcsak a hírszolgálatban, sajtóban, kereskedelemben stb., hanem a filmélet különösen pedig a filmbehozatal terén is érvényesül. Ennek értelmében eddig Németországnak és szövetségeseinek a filmjeivel párhuzamosan angol nyelvű filmeket is mutatnak be. Tartalékok ezt még akkor is lehetővé tették, amikor Svájcnak az angolszászakkal való érintkezése a hadihelyzet változása következtében lehetetlenné vált. E tartalékok kimerülése után Svájc az egyenlő elbánás elvének fenntartása érdekében most úgy döntött, hogy csak olyan filmeket szabad bemutatni, amelyeket 1944 július 6-a előtt hoztak be az országba. Az

intézkedés érdekessége, hogy az nem a hatóságoktól indult ki, hanem a kölcsönzők és filmszínházak érdekképviselőinek megegyezésén alapul.

SVÉDORSZÁG

A svéd filmgyártó vállalatok veszteségei az utolsó öt esztendő alatt évi 800.000—1.000.000 svéd koronára emelkedtek. Az 1943—44-es évadban 42 svéd film készült, amelyek egyharmada vitathatatlanul rossz üzlet. Egy átlagosan 300 ezer koronába kerülő filmet minden tizedik svédnek, vagyis 600 ezer személynek kellene megnéznie ahhoz, hogy a pusztán előállítási költségek megtérüljenek.

VAY ILUS A NEMZETI SZÍNHÁZ TAGJA. Mindenki jól ismeri filmből Vay Ilust, a kitűnő komikát, aki úgynevezett „csúnya“ szerepekben igen sokszor megnevettette a közönséget. A tehetséges, fiatal színésznő pályája most je-

lentős állomáshoz érkezett: a minap írta alá szerződését a Nemzeti Színházzal. A színházi közvélemény érdeklődéssel tekint a filmen már sok sikert aratott színésznő színpadi bemutatkozása elé.

Egy téma, három rendező, három film

Érdekes rövidfilm produkció kezdte meg felvételeit. *Bencsik Imre, az Oroszlánlányok* lelkes vezetője kezdeményezésére három fiatal filmes ugyanazt a témát filmre rendezte. Hasonló kísérletet eddig még nem láttunk a filmvilágban. Célja annak a megállapítása, hogy az elkészült film jellegét az író adja-e meg, vagy a rendező. A néhányperces időtartamú rövidfilmek *Wunder Károly* „Fej vagy írás“ c. novellájából készülnek azonos címmel.

A témát mindhárom film rendezője sajátmaga dolgozza fel forgatókönyvvé, egyéni, filmszerű elképzelése szerint. A már elkészült filmek kizárólag meghívott szakmai közönség és bírálóbizottság előtt kerülnek bemutatásra. A felkért bírálóbizottság tagjai: *Balogh László* dr. miniszteri tanácsos, a Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke, *Erdélyi István* dr., a kiváló filmgyártó, *Kispéteri Miklós* dr. egyetemi magántanár, va-

lamint *Winkler Jenő*, a Hungaria filmgyár hangmérnöke, az ismert szakíró. Ők döntik majd el az újszerű filmkísérlet eredményét.

A három film közül az első produkció már meg is kezdte munkáját, igen érdekes külső felvételekkel, amelyeket a Kispeszt, Pestszentlőrinc között levő, ú. n. „Csériszeméltelap“-en forgatták. A *Farkas István* rendezésében készülő „Fej, vagy írás“ főzskari és szereplő listája a következő: segédrendező: *Kovács Marius*; operatőr: *Pásztor István*; hangmérnök: *Winkler Jenő*; zeneszerző: *Losonczy Dezső*. Összeállította: *Lakatos István*. Gyártásvezető: *Zeéry Géza*. Főszereplők: *Miklós Livia*, *Sallay Zoltán* és *Tarnóczy Aladár*. A statisztériát *Fillér Ferenc*, a *Centart filmstatisztéria* osztálya keretében boesátja rendelkezésre. Laboratóriumi munkákkal a *Krupka* cég segíti a vállalkozást. Mindhárom kisfilm a *Béta* filmgyártó vállalatában készül.

OLVASÓINKHOZ!

Egyik legutóbbi bombatámadás alkalmával a „Magyar Film“ szerkesztőségében bombától származó károk keletkeztek és így la-

punk megjelenése késedelmet szenvedett. A kiadói-hivatali teendők terén is akadályozva voltunk, amiért olvasóink szíves elnézését kérjük.

A filmek szükségszerű csomagolása és szállítása

(Az O. M. M. E. körlevele a mozgóképszínházakhoz.)

Az Országos Magyar Mozgóképipari Egyesület a mozgóképszínházakhoz az alábbi rendkívüli fontosságú körlevelet küldte szét, amely a filmek szakszerű csomagolására és szállítására vonatkozóan tartalmaz felhívást. A mai súlyos viszonyok között filmkészletünk megóvása fokozottabb gondot okoz. Nemzeti vagyon védelméről van szó, s ebben segédkezet nyújtani mindenkinek kötelessége.

Az OMME nagyfontosságú körlevelét az alábbiakban teljes terjedelmében közöljük:

A jelenlegi rendkívüli szállítási nehézségekre és anyagihiányra tekintettel a vidéki filmküldemények csomagolása, illetőleg szállítása

ügyében egyesületünk tagjai (a filmköleszövő cégek) nevében tisztelettel közöljük a következőket:

I.

Vidéki filmküldemények csomagolási ügye

A filmköleszövő cégek hosszú évek óta keresztül különös előzékenységéből — anélkül, hogy erre jogilag kötelezve lettek volna — megtették, hogy a vidéki filmküldemények szállításának biztosítása céljából, vaslemezekből készült ládába csomagolva adták át a filmeket szállítás végett a mozgószínházaknak, illetőleg megbízottjának (IBUSZ, küldőre stb.). Bár a mai nagymérvű anyagihiány folytán ezeket a ládákat javíttatni, illetőleg a tönkrement ládákat újjakkal pótolni a filmcégeknek nem áll módjában, mégis igyekezetükkel arra törekszenek, hogy a mozgószínházakat zavartalanul lássák el filmekkel.

Kénytelenek a filmköleszövő cégek újabb — fentebb részletezett ládahiány miatt — a bádogdobozban elhelyezett filmtekeréseket szállításra papírba csomagolva és vastag papírspárgával átkötve átadni.

Természetesen az ilyen szükségcsomagolás folytán esetleg előállhatók károkért, zavarokért a filmkö-

leszövő cégek nem vállalnak, de nem is kötelesek vállalni semminemű felelősséget, mert egyrészt úgy az általános jogszabályok, mint a szakmai szokványok, szerződési feltételei szerint is a vidéki mozgószínházak a filmküldeményeket kötelesek a filmköleszövő cég (bérbeadó) raktárában átvenni és viselni mindennemű veszélyt, ami a filmet érheti a raktárba történő visszaérkezéséig (átadásig).

A szükséges csomagolás és az abból eredhető károk kiküszöbölésére célszerű volna, ha t. Vezetőség régi vaslemezekből, vagy kemény fából két olyan ládát készíttetne, ami alkalmas lenne a filmek szállítására. Hymódon megtakarítanak a filmek által teljes joggal felszámított csomagolási költségeket és ezen összeggel törlesztenék a ládák költségeit. Kérjük tehát a t. Vezetőség mielőbbi sürgős intézkedését, mert filmládák hiánya folytán kénytelenek a filmköleszövő cégek a filmeket papírba csomagolni.

II.

Filmek kizárólag küldőnc útján történő szállítása

Hazánk területe egyes részeinek „hadművelési terület”-té történt nyilvánítása folytán, valamint a részbeni csomagfeladási tilalom következtében a filmköleszövő cégek — Magyarországnak a Tisza folyó balpartján eső területein fekvő mozgószínházaknak — a filmeket kénytelenek kizárólag küldőnc útján történő szállításra átadni. A most jelzett „vis major” következtében előállott kényszerhelyzet alapján — saját érdekükben — nyomatékosan kérjük a Tisza folyó balpartján fekvő területeken levő mozgószínházak t. Vezetőségét, hogy 1944. szeptember 28-ik napjától kezdve a beosztott és esedékes filmekért megfelelő igazoló irattal ellátott küldőncöt küldjenek a filmköleszövő raktárba, mert ellenkező esetben a beosztott és lemaradt műsorért a bérbeadó (filmcég) semminemű felelősséget nem vállalhat és nem is vállal.

Nyomatékosan kiemeljük, hogy a fenti I. és II. pontokban közöltek részletesen letárgyaltuk a m. kir. Fimkormánybiztossággal, valamint a Magyar Mozgóképzemengedélyesek Országos Egyesülete elnökségével és ezek tudomásulvétele alapján tettük meg jelen közlésünket.

Fentiek alapján kérjük okvetlen intézkedésüket.

LASETZKY FRIGYES s. k.
titkár.

AGFAPHOTO FÉNYKÉPÉSZETI CIKKEK ELADÁSI R. T.
BUDAPEST, V., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 18.-TELEFON: 125-240.

Az első

Írta: *Kerecsendi Kiss Márton*

Rendezte: *Cserépy László*
Főszereplők: *Szelezcky Zita, Páger Antal, Rajeczy Lajos, Maklár Zoltán, Vaszary Piroška, Gárday Lajos, Kiss Iona, Halász Géza.*
Felvételvezető: *Golda József*
Gyártásvezető: *Gottesmann Ernő*

Cenzúra: *aluli*

Hossza: *2348 méter*

Gyártotta: *Iris—MFI*

Forgalombahozza *Magyar Filmiroda* kölcsönzője

Bemutatta: *Nemzeti Apolló, Szittya, Atrium*

A „Harmincadik átütő sikere után, nagy érdeklődés előzte meg

Kerecsendi Kiss Márton

második komoly darabját, mely először színdarab formájában került a közönség elé. Amint olyan sok esetben lenni szokott, „Az első” a jó színészi játék révén emelkedett addig a színvonalig, mely a jó közepes siker előfeltételeivel biztosította a darab létjogosultságát. Őszintén mondván, többet vártunk a szerzőtől előző filmje alapján, ezt azonban elnézhettük a debütáló színdarabrónak. A film megvalósulásáig kiharcolt a darab minden részletében, s mire a megfilmesítésre került a sor, nívós forgatókönyv állt a produkció rendelkezésére. Ennek köszönhető,

hogy a film lényegesen erőteljesebb és jobb, mint a színdarab. A szereplők is megváltoztak személyükben, vagy szerepükben. Elsősorban itt Páger Antalra gondolunk, aki nemcsak felfedezője Kerecsendi Kiss Márton talentumának, hanem művészetének teljes súlyával juttatta érvényre a darabot.

A szereplők változásában Dayka Margitot Szelezcky Zita helyettesítette, Bulla Elma alakítását pedig Kiss Iona vette át. Az asztalost — melyet a színdarabban Páger mintázott meg, Rajeczy Lajos játszott, Páger pedig a háborús hős, sánta halászmester alakját választotta szerepének a filmváltozatban. Ezzel a szereposztással — hogy úgy mondjam — a darab súlya is eltolódott, s a szereplők egyénisége szerint annyi érdekességgel töltötte meg a darabot, hogy ez a párhuzam egymagában is elegendő szint biztosít az érdeklődés lekötésére. Szelezcky első anyaszerepében kétségtelenül érdekes jelenség, de csak a Szelezcky-imádkozóknak, s így — bizton a közönség nagy rétegének. Ebben a szerepkörben azonban művésznőink sorában sok olyan egyéniséget találunk volna, aki a darab hangulatába természetesen csendült volna. Igen szerencsés volt ebben a tekintetben az elsőszben szereplő Kiss Iona, a megejtett lány szerepében, aki teljesen kifogástalan játékkal, zamatos, jóízű és természetes illeszkedésével kész filmszínésznőnek mutatkozott be. Ha egy következő szereplésével ugyanilyen szerencsésen tudja megállni helyét, bizonyos, hogy a magyar művészek élgárdájában biztosít helyet magának. — A kitűnően fényképezhető Rajeczy Lajos markáns feje, színdús játéka, erőteljes magyar figurája, a film másik meglepetését jelenti. Vaszary Piroška komoly anyaszerepet kapott, e tekintetben is behízigoltta elvitathatatlan sokoldalúságát és kvalitását. Pá-

ger Antalnak összefogó erejében a darab alapjait érezzük lerakva, bár ezt nem akarjuk a rendező rovására írni, mégkevésbé a tehetséges fróéra, hanem jellemzésül hozzuk föl, annak a művészi össz munkának, amiből a jó film születik.

A vidéki asztalosmester fiatal feleségének minden vágya és kívánsága ellenére se lehet gyereke, s talán egy életveszélyes operáció segíthetne csupán meddőségén. Annál jobban fáj ez neki, mert férje (Rajeczy) szintén szereti a

kézre, mint a gazda, aki régóta nélkülözi a szeretetet, szeretelmet és gondozást. Nem esoda, hogy mikor annak ideje el-érkezik a maga egyszerű módján, megkéri a leányanyát feleségül, de az unatkozó földesúr viszonya egyszerre borítja fel a nemes tervet az asztaloscsalád nyugalomával. Egyszerre fergetegesen kitör az emberi lélekben rejtőző ösztön: féktelen indulat, szerelemföltés, bosszú, csalódás és minden emberi életet teremtő és elpusztító szenvedély. De egy-

gyereket, mert anélkül céltalannak látja a családi életet. Mint sömörös lány kerül a faluba az asztalos régi szeretője (Kiss Iona), aki kisgyerekekkel a karján próbál munkába állni, azonban a kis fattyú akadályozza ebben. A gyermektelen familia örömmel fogadja a kisdedit, azonban az így megszorodott családban a két asszony összeféretlensége nyilvánvaló. A szemrevaló leányasszony megtetszik a szomszédos halászmesternek (Páger), éppúgy, mint a fiatal földesúrnak (Halász), de a férjnek is újra föllobbantja vérért. A halásznak négy árvája éppen úgy vár az áldásos asszony-

szertü emberekről beszélünk. A természetes utat megtalálni egyszerű módon sikerül: a leányanya gyerekét a gyermektelen asztalospárra tesztálja (kinek természetes apja az asztalos), a halászmester pedig anyát talál szeretett porontyai mellé. A fiatal földesúr természetesen gyorsan vigaszra talál.

A darabnak végső kibontakozása bravúrosan egyszerű. Csak mélyen gondolkozó, értékes író oldhat meg merészen olyan problémát, mely magyar — akkor is, ha erről szó sem esik — és emberi, mert mindnyájunknak problémáit egyformán felöleli. A rendező híven alkalmazkodott

az író és az irányító (Páger) ízléséhez, kívánságához értékesítve a színdarab nyújtotta összes tapasztalatokat. A darab indításánál döcögős. Talán a vágó vagy a technikai együttes hibájából korántsem

a benyomott szöveget keressük. A fényképezés csaknem végig bravuros. Oly technikai felkészültséggel és jókedvvel tárja elénk a mondanivalót, ami egymagában is élvezet. Pedig ebben a filmben né-

fényt és „szurkos“ árnyékokat. Az arcok reflexei, derítése hiányzik. Nem lehet ez az operatőr hibája, aki például „szöke“ folyóvízeink jellegzetességét oly szép tónussal vitte filmre, amire példát még

kegelyintése többet jelent, mint másnál a legnagyobb kitörés. Apaságában annyi melegség és emberi közvetlenség sűrítődik, hogy irigyelheti tőlünk a világ bármely produkciója. Szelezky Zita ájulási jelenete volt brilláns. Kedvesége és kultúráltsága azonban finomkodóvá tette szerepében, és ott is a mindenkor bájos Szelezky maradt. Ezúttal... rovasára. — Kiss Iona és Rajczy Lajosról szükségtelen újat mondanunk bevezetőnk után, Gárday Lajos pedig szokott magyaros ízű játékával állott szembe az intrikus szerepben játszó ficsurral: Halász Gézával, aki jó rutinjal, kifogástalanul játszotta meg szerepét. A zene (Szelezky dalbetéte) kedvesen alkalmazkodott a darab hangulatához. Kiss Iona meglepő kvalitást mutatott e téren és hangjának kifogástalan filmrevitelle, alkalmassága új ígéretet jelent ezen a téren. Nem vitás, hogy a film sokban alkalmazkodott a mai megkötöttséghez, hogy eleget tegyen minden vonalon. Ezért a láthatatlan munkáért külön dícséret illeti meg a produkciót, hiszen tudjuk, hogy sok magyar filmünknek bukását, ízetlenségét, vagy meg nem születését éppen a külső gátló körülmények okozták. Ezt a nagyközönség mellett a gyakorlatlan szakemberek se tudják, s „Az első“-nek feltétlenül érdeme, hogy felülemelkedve ezeken a szempontokon, mégis nívós, értékes alkotást produkált. Biztató jele ez a magyar film fejlődésének.

Gy. K. E.

mutatja indulásnál azokat a kvalitásokat, melyekbe fokozatosan melegszünk bele. Fájdalom, újra vissza kell térnünk a hangfelvétel ki nem elégítő voltára, mely néhol egyszerűen érthetetlen és szinte a film alján önkéntelenül

pünk egyszerű életének motívumai nyilvánulnak meg (folyópart, mező, asztalosműhely, polgári és főúri otthon.) A világosító mester munkájával nem vagyunk megelégedve. A premier-planok fejfelvételeinél sok esetben találunk kemény

külföldi relációban is elvéve látunk. De képszerűek az interieurök, dinamikus a mozgás és filmszerű a meglátás. A díszleteknél helyén volt mind a Kissé a fürdőszoba csempéjén érzett a tapétaíz. A szereplők közül Páger vezet. Egy

Menekülő ember

Írta: Pánczél Lajos

Rendezte: Ráthonyi Akos

Zené: Sándor Jenő

Főszereplők: Tolnay Klári, Ajtay Andor, Görbe János, Toronyi Imre, Pálóczy László, Sittkey Irén, Pataky Miklós,

Operatőrök: Eiben István és Fekete Ferenc

Összeállította: Pád Lajos

Hang: Winkler Jenő

Felvételek vezető: Gaál László

Segédrendező: Váczi Ervin

Gyártásvezető: Takács Antal

Készült Hunnia Filmgyárban

Festőművész: Dengyel Tibor

Cenzúra: aluli

Hossza: 2145 méter

Forgalombahozza:

Hausz Mária

Bemutatta: Scala

A szezon indultával előkerülnek a pléhdobozokban tárolt filmek és gyors egymásutánban kerülnek bemutatásra. Jóllehet az előadások kezdeti idejét a körülmények miatt mozsaink nagyrésze korábbi időre tette, az előadások iránt és a jó filmek iránt még mindig megvan a megfelelő érdeklődés. A „Menekülő ember“ a véletlen folytán különös aktualitást nyer. Külső felvételei — melyek vetekszenek, sőt néhol felül-

múlják az „Emberek a havason“ című film külsőit — Erdély bercei közt készültek, s annyi jellegzetességgel örökítik meg ezeréves határaink hegyláncait, ahogyan nem is találjuk meg más magyar filmben. A hegyek levegőjét, népet, egyedül Görbe János képviseli, felszabadult, egyéni művészettel. Az a székely figura, amit ő mutat be, egyedülálló filmjeink vagy színpadaink területén. Ugyis mondhatnánk, hogy Hosszú Zoltán (aki eddig jóformán egyedül képviselte és ismertette utólérhetetlen eredetiséggel a székelységet) inkább a háromszéki dialektust, szokásokat, felfogást

népszerűsítette filmben, színpadon, rádióban és írásain keresztül. Görbe János a csíki és maros-tordai vidék góbéját adja, s eredeti humora, ötletessége őszintén mulattatják a közönséget. Ez azonban nyilván Pánczél Lajos érdeme elsősorban, aki minden bizonyítással Görbe Jánossal együtt teremtette meg a józamatú humort s ezzel új hangot vitt a magyar filmbe. A hegyet, a székelységet, a természetet, a városi néppel egy festőművész alakja köti össze éppen foglalkozásából kifolyólag s ezzel a mese alapját is megtaláljuk: A gondokaki küzdő festő (Ajtay) soronlévő „sze-

relmé"-t festi, s úgy véli, hogy modellje (Tolnay Klári) szerencsét hozott művészetére. Képei az utóbbi időben kevésbé találhatnak, sőt „az újság is írt róla". A mecénás (Pataky Miklós) ugyanis a kép modellje iránt érdeklődik és kedvéért a művásárlásra is hajlandó. A dolog azonban nem marad titokban a festő előtt és egy jelmezből alkalmával maga a mecénás vágja szemébe, hogy a mázolyányokat személyzetével vásároltatta össze, s azok jelenleg padlását díszítik. A festőben egy világ omlik össze, s csalódott szívvel, megrendült hittel a természet esendjében keres menedéket. A pásztorkunyhó egyszerű lakójával (Görbe János) osztja meg gondjait, s lassan elmosódnak az emberi gonoszság okozta emlékek.

Egy kiránduló társaság zavarja meg a nyugalmat, kiknek társaságában egy hölgy is van, (szintén Tolnay). A festő nem tudja, hogy kegyetlen modelljének testvérhuga is van, s megszólalásig hasonlatos arcban volt kedvesét véli felfedezni. Mielőtt magyarázatra kerülhetné a sor, szitkokkal fogadja a lányt, aki alig gyógyuló sebeit szaggatja fel. Észnélkül rohan alá a völgybe, menekül a multja, az emberek elől. Az eszeveszett rohánásban kölavina indul meg lábai alatt, s a szakadékok között, komoly szerencsétlenség éri. Esméletlenül hozák vissza a kunyhóba, s a kiránduló társaság orvosa (Toronyi) veszi kezelés alá. Az élmény a lelkét, a kő testét zúzza össze. Hetekig fekszik tehetetlenül, beszélőképességét is elveszítette. A leány érzi, hogy a szerencsétlenségnek a vele való találkozás az okozója, főlébred benne a minden nőben élő örök ösztön: az ápolás. Nap mint nap a beteg mellett látjuk, aki megnémulva ugyan, de lassan újra talpraáll. A bércek megejtik szívét s legszebb képet, amit a hegyekről fest, ápolójának ajándékozza. (A képek eredetijét Dengyel Tibor festette.) A leány beküldi a képet a fővárosi tárlatra, ahol díjat nyer, sőt a múzeum is megvásárolja. A volt szerető így szerez tudomást az előretört festőről, s most újra feléje orientálódik. Megtalálja a havasokban is. A két test-

vérlány — a gonosz és a nemes — itt találkozik, s elsőbbségi jogán a gonosz követeli magának a férfit. A csalódott testvér félreáll az útjából, s mikor a férfi megérkezik nem tudja megérteni a helyzetet. A volt modellt úgy tünteti fel

hanem az erdélyi levegőt is együtt adta a tájjal. Ugyanis a darabnak mindössze három főszereplője van (Tolnay, Ajtay, Görbe). Tolnay kettős szerepet játszik, a gonoszt és a nemesszívű nőt. Olyan bravúrral, mely magyar mérték-

hogy az ápoló is ő volt, azonban a zűr-zavartan is éreznie kell, hogy elérte életével a szerelmes férfit beszaphatja ugyan, de vissza sebe szerezheti. A véletlen folytán egy, a vállon lévő sebhely felfedi a két testvér hasonlóságát, sőt egy földindulás alkalmával megszólal az elnémult ajak is.

Hausz Mária produkciójában már sok esetben találkoztunk önálló utakat járó elgondolásokkal: Így például ő szerződtette le filmre első ízben Nagy Istvánt, aki azóta is férfisztárjaink első vonalában folytatja művészi útját. Ezúttal újra Erdély kultúrterületéről kapcsolta be filmjébe Görbe Jánost, s ezzel nemcsak pesti színészeket utaztatott egy bizonyos kedvező környezetbe (mint például annak idején Dayka-Mály „Borosa Amerikában" című darabnál),

kel mérve egyedülálló. Kétkísága a film fényképezésében is kitűnően van érzékeltelve, és Tolnay dekoratív szépsége felülmúl minden eddigi hatást. Amikor önmagával találkozik, oly technikai bravúrral meg-

oldott jelenetet láthatunk, melyre nemcsak műszaki személyzetünk, hanem az egész magyar filmgárda büszke lehet. Ajtay a leggyengébb pontja volt a filmnek. Sem a környezetbe nem illtet bele, sem indiszpozíciója nem engedte művészi kvalitásának erényrejtetéséhez. Mint festő esetlen volt és egyáltalában nem vette magának a fáradságot, hogy a művészt külső és belső megnyilvánulásaiban elfogadhatóan érzékeltesse. A betegszerepében már jobban megállta helyét. Általában még részletjátékában sem érte el azt a nívót, ami az ő egyedülálló művészetét és helyét a magyar filmben jellemzi. Dalbetétje Görbe Jánossal egyetemben fénypontja a filmnek. A két művész valóságban animálta egymást. Az operatőrök (külsők Fekete Ferenc, belsők: Eiben István) munkája, úgy a külső, mint a belső felvételeknél egyöntetűen jó volt. A kunyhódíszlet enteriőrje kulisszaszerű volt. Kísé komikusan hatott a rendezőnek az az elnézése, hogy a verekedő jelenetnél Ajtay ellenfele kétszer is beüti tarkóját a fába, a borogatást viszont homlokára rakja az orvos. Külön kell megemlékeznünk a jó beszéd és zenei hangfelvételekről, mely a jól illeszkedő muzsikát (Sándor Jenő) technikailag kifogástalanul adta. A kisebb egyenletlenségektől eltekintve a rendező újabb jó magyar filmmel szaporította az évad műsorfilmjeinek számát.

Gy. K. E.

Gyanu

Készült: *Magyar Film Irodában*

Bemutatta: *Uránia, Rádium*

Bónyi Adorján „Négyesfogat" című regényének filmváltozata

Filmre írta: *Farkas Zoltán*

Rendezte: *Farkas Zoltán*

Zene: *Dolecskó Béla*

Főszereplők: *Szilágyi Szabó Eszter, Somlay Artur, vitéz Benkő Gyula, Perényi László,*

Cenzúra: *aluli*

Serényi Éva, Kortay Lili, Haáz Joli, Vízváry Mariska

Hossza: *2265 méter*

Gyártásvezető: *Hausz Mária*

Felvételvezető:

Basilidesz Abris

Felvételvezető: *Golda Józsefné*

Gyártotta és forgalombahozta: *Hausz Mária*

Amikor Bónyi Adorján „Négyesfogat" című regényéből készült filmet forgatni kezdtek, Magyarországon a film-és moziélet liktető erővel érte el a konjunktúra tetőfokát. Bizakodás, jó üzletmenet jellemezte ezt az időt, amelyet éppen a „Gyanú" forgatásának idején zavart meg az első komoly bombatámadás. A munka azóta is rendületlenül folyik tovább és pillanatig sem vádolhatjuk filmeseinket azzal, hogy a művészet és film iránt való rajongásnak,

kötelességek nem tettek eleget. A teremtéshez és alkotás-hoz szükséges atmoszféra már hiányzott komolyabb értékek megteremtéséhez, s a gyártóknak éppen úgy fűlikbe csengett a zavarásnak az a hangja, mely bármelyik órában bizonyos időre megakaszthatta a munkát. A produkeciókat így sürgette az idő, hogy mihamarabb kész legyenek a megkezdett filmekkel és nem tagadhatjuk le, hogy bizonyos mértékig meg is érzik az utóbbi időben gyártott filmekben. — Nálunk is és külföldön is. A „Gyanú”-t is ezzel a szemmel kell elbírálunk, hiszen ma minden egyes újabb film a legnagyobb áldozatkészség és reszkirózás jegyében kerül műterembe, s még a film legádázabb ellenségei sem állíthatják, hogy haszonszerzés vezet azoknak alkotóit. A „Gyanú” az általános szórakoztató filmek kellekeivel készült s ezt a szerepét be is tölti. A benne feldolgozott érzelmi elemet — az emberi természet egyik gyengeségét, egyszerű és szemléltető módon újítja fel az író, s a ren-

dező pedig gyöngéd, kedves humorával oldja fel helyenként mosolygóssá.

Egy gyűrű körül fonódik a mese, melyet nászajándékba kapott a meghitt, csendességben élő asszony (Szilágyi Szabó Eszter) férjétől (Somlay). A házasságot nem is zavarja tulajdonképpen semmi külső esemény, legfeljebb az idő múlása von unalomfátyalt az

életük színességeire. Az unalom pedig nem mindig jó tanácsadó az elfoglaltságot nem találó asszonyoknak, kiknek

típusa ma már egyre jobban belevész a multba. A szép-asszonnyal véletlenül ismerkedik meg a menyasszonyában csalódott és külföldről hazatért diplomata (Perényi), s a véletlen ismeretségből vesélyessé válható játék indul. Az első lépésnél azonban megtorpan s a gyűrű eltűnése mint emborsorsok irányítója veszi át a tiszítótűz szerepét. A gyanúsítottak körébe az espresso társtulajdonosai is belekeverednek (Kertay Lili, Haáz Joli, Serényi Éva, vitéz Benkő Gyula), akik maguk is kételkednek abban, hogy a csaló értékek nem tévesztette-e meg a „Négyesfogat” valamelyikét. Vallo-mássorozat következik minden hatósági beavatkozás nélkül s ez a történéssé arra is alkalmat ad, hogy meghatározza a szívek hovatartozásának helyét. A gyűrűt a férj volt kénytelen letétként felajánlani üzleti ügyeinek rendezésénél és minden gyanú alaptalan volt. A pillanatra megtévedt asszonyt visszavezette urához, a szerelmesek pedig éppen a gyanú árnyékában találta egymásra.

A darab sok tekintetben emlékeztet a két évvel előbb készült „Alkalmom” című filmre, melyben a hasonlókorú férj szerepét szintén Somlay alakította a nála megszokott stílussal. Szilágyi Szabó Eszternek már a szerep több módot adott játékra, s az adott fel-

adatnak kifogástalanul tett eleget. Az egyéniségből sugárzó mérsékelt hidegség és tartózkodás jól illett a „ke-

gyelmes asszony” szerepéhez. A fiatalok közül vitéz Benkő oldotta meg legszebben felada-

Egy boldog ember

A film témavilága kimerítetetlen, akár az emberi élet. — Központjában ugyan a moziutasztalatok szerint nagy százalékban a szerelem áll, de merészebb írók többször bebizonyították már, hogy lelki életünkben sok tényező van, mely szépségében és értékeiben feltétlenül egyenrangú a szerelemmel. Különleges öröm részünkre, hogy akad olyan író is, aki fülünk hallatára, szemünk láttára bizonyítja be, hogy van a szerelemnél marandóbb és értékeesebb érzés is: a hit, a boldogság.

A hittan tantárgyaink között is szerepel ezer és ezer beszéd, könyv ismerteti, boncolgatja, bizonyítja, hogy a hit létező valami, és mégis megfoghatatlan. Éppen ez a körülmény teszi „filmszerűtlenné” s ép ez teszi az „Egy boldog ember” című filmet rendkívüli módon értékessé is. A rendező bebizonyította, hogy kellő filmtapasztalattal és a művészek lendületének merészségével filmszerűen is megoldható probléma.

Maga a keret emberjelleme és epizódok közé van ékelve, de olyan módon, hogy az elmondott (vagy a film alá magyarul benyomott) szó-

tát, s csillogó tehetségével, felszabadultságával — lehet mondani — bearanyozta a filmet. Nemcsak munkatársként szegődött az íróhoz és rendezőhöz, hanem saját kezdeményezéséből és kamaszos kedvességgel deríti fel a nézőt. Kertay Lili és Serényi Éva sok bájjal játszották meg az espresso társtulajdonosi és kiszolgálói szerepét, elhiszszük, hogy szívesen tér be egy feketére a közönség kedvéért. Haáz Joli szintén egybecsendülő játékkal oldotta meg feladatát. Vizváry Marika kedves, zsörtölődő asszonyalakja mindenkor jól fémjelzi a filmeket. A hang egyes helyeken érthetetlen, az operatőr és vágó munkája egyes részleteknél nélkülözi az alaposítást. A jó csengésű muzsikát Dolecskó Béla írta. A szórakozni vágyó közönség bizonyára élvezettel nézi meg a filmet, mely ezzel eleget is tesz feladatának.

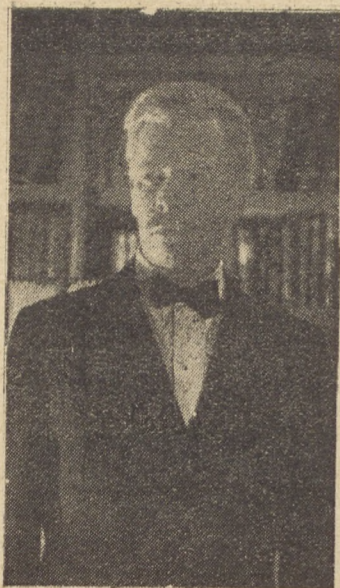
Gy. K. F.

veg döntő módon tartozéka a mesének, kiegészítője a film mondanivalójának. Kétségtől a legnagyobb elismerés jár a magyar szöveg írójának is, aki olyan gondossággal és szeretettel tette át magyar nyelvre a szöveget, ami egyedülálló az utóbbi évek során.

A híres egyetemi tanár (Ewald Baltser) nemcsak famillájával él a legnagyobb harmóniában, hanem tanítványai is rajongásig szeretik. Nem tudós típus, hanem bensőségesen gondolkozó ember a katedrán is, s bármiről beszél, tart előadást, az mindig csupa étellel van tele, valami belső melegség sugárzik gesztusaiból, valami hipnótikus erő szeretetéből, mely magával ragad és elbűvöl. A szeretetből és megbecsülésből azonban se a multban, se a jelenben nem lehetett megéni. A család „tízpengős” gondokkal él, pedig a ház fiataljai, két fiú és egy leány, ugyan csak szívesen hódolnak a költéségre — bár nem haszontalan — szenvedélyeknek. Egyik fiúnak tudományos kíséreltetéhez, a másiknak úrlóvas szenvedélyéhez kell a pénz, a házikisasszony pedig művésznői karrierjének indulásához ke-

tes állapot. A ház anyagi egyensúlya már régen felborult volna, ha nem tartaná kezében a gyeplőt egy a reálisok iránt kitűnő érzékkel bíró tanti, aki mindig talál valami furfangos megoldást a pénzszerzésre olyan módon, hogy a professzori tekintély se szenvedjen csorbát.

Ezt a sok problémát egy csapásra oldja meg a tudósok nagydíjának odaítélése, ami öt perccel később válik megfogható valósággá, mint ahogyan a szükség parancsolta volna. Kiderül, hogy a professor hamisított aláírásai váltók vannak forgalomban; s a megdöbben családfő előtt

összeomlik életének egész gyönyörű eredménye; megdőlné benne a hit. Gyermekai vál-

laják a gyanúsítást, maga pedig érdemtelennek tartja önmagát a jutalomra. Azonban még mielőtt valami katasztrófa történe, kiderül, hogy a hamisított aláírásokkal az öreg bútoradarab, a tanti szerzte meg az anyagi alapot, s most már mi se áll útjába, hogy a fiatalok is szárnyra kelhessenek a boldog apa nyomdokain.

Ewald Balsler nemcsak szerepe szerint áll a film központjában, hanem olyan színészi, kvalitásokkal, lehiggadt művészettel áll a felvevőgép elé, mint aki egész lelkiéletét tárja fel a világnak. Csak az alkotóművészek mélységével és átéléssel adhat színművész ennyit a köznek. Ha életében ezt az egyetlen szerepet építette volna fel, ez is elegendő lenne. A rendező irányítását, elgondolásait nem is

CENTART
VI. Bajza-u. 18.
FILMKÖNYV-osztálya
Új távbeszélő sz.: *228-614

érezzük a halk, kifinomult játékok mögött. A többi szereplők is az ő kezében adják tehetségük és a mindenkor szép fiatalságuk értékeit. Ha majd a nyugodt békevilágban újra szóhoz juthat értéke szerint a művészet, majd az akadémiákon fogják bemutatni ezt a művet, s a címe bizonyára ez lesz az előadásnak: hit a filmkockákon.

Gy. N. E.

CENTART
VI. Bajza-u. 18.
FILM-osztályainak
Új távbeszélő sz.: *228-614

CENTART
VI. Bajza-u. 18.
FILMARTISTA-osztálya
Új távbeszélő sz.: *228-614

Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által engedélyezett filmek

Magyar világhíradó 1072. (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Filmirodában 1944. évben készült, 247 m hosszú.

Rajzos híradó 223. (Buda és Pest története képekben a XVIII. században) (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1944. évben készült, 162 m hosszú.

Rajzos híradó 224. (Légítámadás) (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1944. évben készült, 137 m hosszú.

72. sz. Filmhirdetés 1943/44. (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1944. évben készült, 183 m hosszú.

UFA világhíradó 259. (Auslandstonwoche Nr. 676.) (UFA) hangos riport 1 felvonásban, az Universum filmgyárban 1944. évben készült, 321 m hosszú.

Az álarcos lovag. (Il cavaliere senza nome) (Dr. Erdélyi István) hangos dráma 5 felvonásban, az I. N. A. C. filmgyárban 1943. évben készült, 2150 m hosszú.

UFA világhíradó 259. (német beszéddel) (Auslandstonwoche Nr. 676.) (UFA) hangos riport 1 felvonásban, az Universum filmgyárban 1944. évben készült, 321 m hosszú mozgófényképeket.

Gyanú. (Hausz Mária) hangos színmű 4 felvonásban, a Magyar

Film Irodában 1944. évben készült, 2265 m hosszú filmet, mint Magyarországon készült, magyar nyelvű mozgófényképét.

Mesegép (Lévai Béla) hangos riport 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1944. évben készült, 230 m hosszú.

Magyar világhíradó 1073. (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban a Magyar Film Irodában 1944. évben készült, 248 m hosszú.

73. sz. Filmhirdetés 1943/44. (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1944. évben készült, 83 m hosszú.

74. sz. Filmhirdetés 1943/44. (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1944. évben készült, 185 m hosszú.

Európa híradó 42. (Europa Woche Nr. 76.) (Budapest Film) hangos riport 1 felvonásban, az Universum filmgyárban 1944. évben készült, 322 m hosszú mozgófényképeket.

Nyilvános előadásra alkalmasnak találta és a mozgófényképüzemekben a magyar nyelvű mozgófényképek kötelező bemutatására előírt arányszámba beszámíthatónak minősítette:

Nászinduló (Hunnia) hangos dráma 5 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1944. évben készült, 2739 m hosszú.

Kísérő műsorul a kötelező arányszámba beszámíthatónak minősítette:

Erdélyország. (M. F. I.) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1944. évben készült, 332 m hosszú filmet, mint Magyarországon készült, magyar nyelvű mozgófényképét.

Az engedélyokirat kiadását megtagadta:

Fekete gyémántok (Hamza D. Ákos) hangos dráma 4 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1938. évben készült, 2318 m hosszú.

A pusztai királykisasszony (Atelier) hangos vígjáték 4 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 2180 m hosszú mozgófényképektől.

Budapest, 1944. szeptember 9.

Dr. Balogh László s. k.
elnök.
miniszteri tanácsos.

Felelős szerkesztő:
MATOLAY K. GÉZA dr.

Felelős kiadó:
LIEBER LÁSZLÓ dr.

Kiadóhivatali főnök:
GYIMESY KÁSÁS ERNŐ

Készült a
„Jövő” Nyomdaszövetkezet műhelyében
Budapest, IX., Erkel-u. 17.

Telefon: 182-278.

Felelős vezető: Demjén Ferenc

Szilágyi Szabó Eszter
játssza Hausz Mária legújabb filmjének főszerepét

Budapest,
1944.
okt. 1

VI. évi.
18-19. sz.

Egyes
szám ára:
1:20 P

KERECSENDI KIS MÁRTON

„AZ ELSŐ”

című nagysikerű színdarabjának filmváltozata

Játosza: NEMZETI APOLLÓ, SZITTYA, ÁTRIUM
Produkción: IRISZ—M. F. I.

Forgalombahozza: MAGYAR FILMIRODA

M
L
F
R
A
C
C
A
M

SZERKESZTI
D. MATOLAY
K. GÉZA